

RÖPORTAJ

Amir el-Ceridi:

“Mevcut Depremler Aslında Gerçek Uluslararası Dayanışma Vesilesidir”

ABDENNOUR TOUMI

Uzman ORSAM

Çeviri:

Talha Özmen, Araştırma Asistanı

“Yıkıcı etkileri ve çeşitli doğal-coğrafi sebepleri bulunan mevcut depremler aslında gerçek uluslararası dayanışma vesilesidir. Aynı zamanda birbirleriyle bazı sorunları bulunan devletler için diyaloga dönme ve insani dayanışma dalgasına dayalı diplomatik pozisyonları da gözden geçirmek için bir altın fırsat olabilir.”

Abdenmour Toumi: İklimi çevreleyen zorluklar ve risklerle yüzleşmek için küresel önlemlerin ciddiyetine ilişkin değerlendirmeniz nedir ve bu bağlamda atılan en önemli küresel girişimler, adımlar ve pozisyonlar sizce nelerdir?

Amir el-Ceridi: Hükümetler, uluslararası konferanslarda ve zirvelerde taahhütlerde bulunurlar. Fakat aynı zamanda çoğunlukla bu taahhütlere sadık kalmazlar. Çünkü taahhütlerin uygulanmasında belirleyici olan temel unsurlar, dünyada sanayileşmiş ve büyük ülkeler başta olmak üzere ekonomiye, finansla ve iş lobilerine, yani kendi çıkarları için büyük kıtalararası şirketlere bağımlı olan fonlardır. Böylece sözler, uygulamaya görece olarak kısıtlı kalmaktadır. Örneğin, uluslararası toplum Aralık 2015'te Paris'te düzenlenen Birleşmiş Milletler BM İklim Değişikliği Çerçeve Sözleşmesi (BMİDÇS) 21. Taraflar Konferansı'nda (COP21) gezegenin 2 santigrat dereceye ulaşmasını önlemek için gaz emisyonlarını sınırlama taahhüdünü beyan etmiştir. Ancak

Kimdir?

Amir el-Ceridi

İklim ve Çevre Bilimleri Uzmanı Tunuslu Amir el-Ceridi, Tunus Gazetecilik ve Haber Bilimleri Enstitüsünde “sürdürülebilir kalkınma” alanında dersler verdi. 2016 yılında çevre koruma ve sürdürülebilir kalkınma literatürü üzerine “Çevre Vatandaşlığı ve Sorumlu Kalkınma” adında bir kitap yayımladı. Tunus Çevre Bakanlığı Kabinesinde (1994-2001) danışman olarak görev yapmasının yanı sıra, 1992 yılında Rio ve ardından 2002 yılında Johannesburg zirvesine konuşmacı olarak katıldı.

bu sürecin de benzer sorunlarla karşılaştığı sonraki açmazlarda anlaşılmıştır.

Abdenmour Toumi: Kuzey Afrika ve Ortadoğu'daki iklim risklerini ele almaya yönelik önlemler, bu konudaki küresel çabalarla tutarlı mı, yoksa küresel olarak geri planda mı kalmaktadır? Bölgedeki tüm ülkeler iklim riskleriyle yüzleşmek için ciddi önlemlerden yoksun mu? Ya da bu konuyla Körfez bölgesi gibi ilgilenen belirli bölgeler var mı?

Amir el-Ceridi: Kuzey Afrika ve Ortadoğu'daki ülkelerin çoğu, ülke içerisindeki siyasi irade ve kalkınma koşulları ile ilgili nedenlere bağlı olarak iklim değişikliği konusuna gerekli önemi ve ciddiyeti ne yazık

ki veremiyorlar. Ancak Birleşik Arap Emirlikleri (BAE), Suudi Arabistan, Katar ve Mısır gibi ülkeler, politikalarında ve bu yöndeki stratejik katılımlarında niteliksel bir değişim kaydetmeyi başardılar. Diğer yandan, Suudi Arabistan Veli-aht Prensi Muhammed bin Selman, 2021 yılında "Yeşil Ortadoğu" girişimini başlattı. Keza BAE de Mısır'ın Şarm El-Şeyh'te COP27'ye ev sahipliği yapmasının ardından, COP28'e ev sahipliği yapacağını duyurdu. Bununla birlikte Arap bölgesindeki tüm ülkeler, Birleşmiş Milletler Sürdürülebilir Kalkınma gündemine taraf olmalarının yanı sıra, iklim değişikliği konusuna adanmış ulusal mekanizmalarını aktifleştirdiler ve iklim değişikliği etkilerinin azaltılmasına katkıda bulunmak için Birleşmiş Milletlere

yıllık raporlar hazırladı. Bununla birlikte bu meseleyi ele almanın ciddiyeti, ekonomik ve sosyal koşullara göre ülkeden ülkeye farklılık göstermektedir.

Abdenmour Toumi: Bu konunun ciddiyeti ve önemi konusunda kamuoyunu ve karar vericileri aydınlatmak için Kuzey Afrika ve Ortadoğu'daki akademik camiaya düşen rol/görev nedir sizce?

Amir el-Ceridi: Arap bölgesindeki bilim camiasının araştırma, çalışma ve yayın konusundaki çabaları, saha politikaları ve uygulamaları konusunda ne yazık ki etkisiz kalmaktadır. Yapılması gereken tek şey şudur: Yapılan bilimsel araştırmalardan faydalanılarak ve sivil toplum ve medya aracılığıyla sa-

deleştirilerek, karar vericilere temiz ve düzenli şekilde bir rapor sunmak. Bundan daha basit bir çözüm olmayacaktır.

Abdennour Toumi: Bu konunun bölge ekonomilerine bugün ve gelecekteki yansımaları nelerdir?

Amir el-Ceridi: İklim dengelerinin bozulması, bölgelerde sıcaklık artışlarına, kasırga, seller ve düzensiz yağışların oluşmasına yol açmaktadır. Aynı zamanda Kuzey ve Güney Kutuplarındaki buzdağlarının erimesi, ileride tüm adaları ve kıyı şehirlerini sular altında bırakarak, deniz seviyelerinde bir artışa neden olacaktır. İklim değişikliği ve özellikle kuraklık, çok sayıda orman yangını ile birlikte tarımsal ve orman ürünlerini etkileyerek, tarımsal gıda üretimini azaltacak, aynı zamanda gıda kıtlığına ve yüksek fiyatlara neden olacaktır.

Ayrıca güneşin ultraviyole ışınlarının dünya atmosferi altında tutulması da insan sağlığını olumsuz etkileyecek ve bunun sonucunda katarakt benzeri göz hastalıkları ve cilt kanserleri oluşacaktır. Sonuç olarak, bu durumda başta gelişmekte olan ülkeler ile yoksul ülkeler olmak üzere birçok ülkenin ekonomisi derinden etkilenecektir.

Abdennour Toumi: Rusya-Ukrayna savaşı ışığında jeopolitik ve ekonomik dönüşümler nedeniyle uluslararası enerji krizini ve bunun yansımalarını nasıl değerlendirirsiniz?

Amir el-Ceridi: Ukrayna savaşı, ortaya çıkardığı yıkım nedeniyle çevre üzerinde somut ve olumsuz bir etki bıraktı. Ancak bu savaş sonucunda ortaya çıkan enerji krizinin ekonomik etkileri, akaryakıt fiyatlarının yükselmesi ile gelişmekte olan ülkeleri de kritik bir duruma soktu.

Abdennour Toumi: Türkiye, Suriye ve Lübnan, çok sayıda can kaybına ve konut binaları ile altyapı tesislerinin tahrip olmasına neden olan yakın tarihte benzeri görülmemiş şiddetli bir depreme maruz kaldı. Jeofizik unsurlar, Ortadoğu ve Kuzey Afrika bölgesindeki jeopolitik ve ekonomik ilişkileri etkileyecek mi ve bu sizce nasıl olacak?

Amir el-Ceridi: Doğal ekosistemlerin de kendi yıkım kalıpları vardır. Yıkıcı etkileri ve çeşitli doğal-coğrafi sebepleri bulunan mevcut depremler aslında gerçek uluslararası dayanışma vesilesidir. Aynı zamanda birbirleriyle bazı sorunları bulunan devletler için diyaloga dönme ve insani dayanışma dalgasına dayalı diplomatik pozisyonları da gözden geçirmek için bir altın fırsat olabilir. ■